



Rijke erfenis

Bij Kurzweil gokken ze op doorzettingsvermogen: de synth-engine is niet enorm toegankelijk en het aanbod aan synthesizers zit tamelijk chaotisch in elkaar; je moet je erin verdiepen om er iets van te begrijpen. Wat denk je van een typeaanduiding als 'PC3K8'? Het blijkt een topsynth te zijn.

door Alex Buurman > alex@interface.nl

De PC3K8 is afgeleid van de de PC3. De 'K' staat voor de compatibiliteit met de synths uit Kurzweil's K-serie (K2000, K2500, K2600, et cetera.) en de '8' duidt op een 88-toetsenklavier. Bij andere Kurzweil-modellen worden uitvoeringen met 88 toetsen ook wel aangeduid met een 'X'. De lite-versies van de PC3 (in de smaken 6, 7 en 8, met respectievelijk 61, 76 en 88 toetsen, zonder 'X' voor 88 toetsen dus) krijgen ook nog de toevoeging 'LE', én er is een PC361, een PC3 met, jawel, 61 toetsen. Voer voor professionele puzzelaars!

Aantrekkingskracht

We hebben in Interface al veel Kurzweil synths en stagepiano's getest, en hoewel de hierin gebruikte V.A.S.T synth-engine (Variable Architecture Synthesis Technology) al meer dan twintig jaar meegaat, blijkt telkens opnieuw dat ze niet aan aantrekkingskracht hebben ingeboet. De ingrediënten zijn altijd hetzelfde: geweldig toetsenbord, uitstekende pianosounds, en een zeer krachtige, flexibele en imposant klinkende synth-engine.

Vanaf de PC3-serie werden de synths ook voorzien van virtueel analoge synthese, en KB3, een aparte sound-engine met virtuele toonwielen voor orgelgeluiden. Hierbij dienen de faders en bijbehorende schakelaars om typische orgelfuncties als drawbars en percussion-switches te bedienen; buitengewoon doeltreffend en met een uitstekende sound. Eigenlijk is er nog steeds niet veel nieuws onder de zon, behalve dan dat de PC3K8 compatibiliteit garandeert met de sounds uit de K2000 en zijn opvolgers, en bovendien voorzien is van flash-rom. Standaard heeft de PC3K8 128MB zelf te vullen geheugen voor samples die ook



INFO

- Prijs excl: € 2.499,-
- Distributie: M Works, tel. 010 211 0170
- Website: www.mworksonline.com www.kurzweil.com

na het uitschakelen behouden blijven. Dit geheugen is met 64MB uit te breiden tot maximaal 192MB.

Editen

Met de PC3K8 kun je niet samplen, maar via een usb-stick of een usb-verbinding met je computer kun je samples opslaan in het permanente geheugen. Om vervolgens je eigen samples te kunnen bespelen, moet je je gaan verdiepen in de ingewanden van de Kurzweil; 'uitdaging' is dan een zwakke kwalificatie. Dat klinkt heel negatief, maar je moet je realiseren dat dit onder andere wordt veroorzaakt door de enorme hoeveelheid parameters die je kunt bewerken en naar elkaar kunt routen. Een ander struikelblok is de afwijkende terminologie die Kurzweil gebruikt. Zo kom je de filterinstellingen tegen in de secties DSPCTL en DSPMOD, en bepaal je filtertype op dezelfde pagina waar je het algoritme (het zelf te kiezen signaalpad en de onderdelen daarvan) instelt. Voor een Kurzweil-diehard is dat gesneden koek, maar als newbie zit je met de handen in het haar.

Wat daarbij ook niet echt helpt, is het vrij kleine en archaische lcd. Ook dat is in de erfenis meegekomen en het is totaal niet opgewassen tegen de immense hoeveelheid informatie die het geacht wordt over te brengen. Het navigeren door de verschillende menu's en de manier waarop je dieper gelegen programmeer-niveaus benadert, is eenvoudigweg niet meer van deze tijd.

Layers

Tezelfdertijd zijn er wel wat zaken die het programmeren veraangenamen. Zo kent de PC3K8 geen Performance of Combi mode; je werkt altijd op Program-niveau. In een Pro-

gram kun je maximaal 32 layers aanmaken, die je heel simpel individueel kunt selecteren en door middel van een solotoets afzonderlijk kunt beluisteren. Zo hoef je niet heen en weer te schakelen tussen programs en performances. Je kunt ook de output van andere layers routen naar het signaalpad van de layer waarin je aan het werk bent. Nadeel daarvan is dat je op Program-niveau afgrijpselijk veel kunt, of beter gezegd móét instellen. Splits, layers, keyzone en velocity switches en crossfades vind je immers ook op dit level.

Er zijn vijf envelope generators: een voor de amp-sectie en vier vrij toewijsbare. Die voor de amp-sectie is overigens ook voor andere parameters bruikbaar. De eerste drie zijn zeventalig met drie attacktijden, één decaytijd en drie release-tijden, maar elk van die tijden heeft ook een level-instelling, zodat de envelope generator eigenlijk veertiendelig is. De laatste twee, ASR genaamd, zijn driedelig (attack, sustain en release) en worden gestart door allerhande zelf te kiezen triggerbronnen, waarna ze vrijlopen of lopen, of de releasefase pas inzetten na een nieuw trigger-sig-naal. Die eerste drie envelope generators kunnen ook worden geloopt, waardoor je er naast de aanwezig twee lfo's er ook nog eens een enorme berg laagfrequent-oscillators bij krijgt, met een zelf in te stellen niet-lineair verloop.

De lfo's zelf zijn zeer uitgebreid en ook hier zijn zaken als frequentie, diepte en golfvorm met talloze modulatiebronnen te beïnvloeden. Naast de noodzakelijke pedaalgangen, drie schakelend en twee continu, zijn er ingangen voor een Yamaha-type breathcontroller en een Kurzweil ribboncontroller. Dit is nog maar een bescheiden opsomming van de beschikbare parameters en controllers, en als je daarbij optelt dat het signaalpad ook nog eens kan worden bestierd met 138 verschillende algoritmes (waarvan je de inhoud zelf kunt samenstellen), moge duidelijk zijn dat je niet snel uitgeprogrammeerd bent.

Het bronmateriaal, de eigenlijke samples, bevinden zich in Keymaps en vanuit zo'n

Keymap kun je de zelfgemaakte samples ook editen. Binnen de algoritmes kun je echter ook de VA-1 oscillatoren plaatsen, waardoor je bijvoorbeeld ook de beschikking krijgt over een oscillator die daadwerkelijk pulsbreedtemodulatie toepast en niet gebruik maakt van een sample die doet alsof (zoals bij pcm-gebaseerde synths). Hetzelfde geldt voor de sync-modes van deze oscillators. Als je de moed hebt ermee aan de gang te gaan, kun je je volledig verliezen in alle opties die deze synth biedt.

Presetsynth

Je kunt deze synth natuurlijk ook als een presetsynthesizer benaderen. Lang geleden stelden we al vast dat de piano's formidabel zijn. De orgelsounds zijn geweldig, net als de blazers of de etnische geluiden; eigenlijk alles. Het is waar dat de klanken van een duurdere en modernere synth, zoals bijvoorbeeld de Yamaha Motif XF, meer detaillering en veel meer eigenschappen van het origineel bezitten. Bij de Kurzweil-sounds zijn de specifieke kenmerken van akoestische instrumenten

echter zo treffend vastgelegd dat je je heel gemakkelijk over de tekortkomingen heen zet. Graag zelfs, want in veel bandsituaties, waar subtiliteiten onvermijdelijk het onderspit delven, blijven ze moeiteloos overeind. En dan de collectie strijkers in alle soorten en maten, van vet-breed tot schriel-intiem, met alle denkbare articulaties en in allerlei zeer slimme combinatielayers met andere orkest-instrumenten. Deze Kurzweil biedt een verzameling sounds waar je, zeker als je met arrangeren bezig bent, extreem goed en nog heel lang mee uit de voeten kunt.

Conclusie

Het karakter van deze PC3K8, en eigenlijk Kurzweil synths in het algemeen, is totaal verknijpt. De gebruikersinterface is niet meer van deze tijd en de leercurve is erg steil, maar toch word je uitgedaagd eruit te halen wat erin zit. Er zijn synths met veel gedetailleerder sounds, maar een Kurzweil heeft precies wat sounds in een orkestratie op hun plek zet. Het klavier valt niet te vergelijken met dat van

een Yamaha CP1 of CP5 stagepiano, maar het blijft een bijzonder fijn toetsenbord voor deze prijsklasse.

In die prijsklasse, zo rond de 2.500 euro, is de PC3K8 bijzonder concurrerend, zelfs als je het archaische operating system als zwaar tellend minpunt in de vergelijking opneemt. Ben je muzikaal erg impulsief, laat dan deze verleiding aan je voorbijgaan. Ben je echter een serieuze, bedachtzame instrumentalist en is orkestreren/arrangeren belangrijk voor je (live of in de studio), zet dan de PC3K8 helemaal bovenaan je verlanglijst. En, o ja, hij weegt meer dan 24kg; daar moet je dan nog een creatieve oplossing voor verzinnen. ■

HET OORDEEL

- superieure pianosounds en orkestgeluiden
- ijzersterke synth-engine(s)
- uitstekend klavier
- flash-rom voor samples
- userinterface uit de oertijd
- gedateerde lcd
- gewicht

SPECIFICATIES

- klavier: 88 toetsen, volledig gewogen hammer action met aftertouch
- display: 240x64 backlit lcd
- polyfonie: 128-stemmig
- 16-voedig multitimbraal
- V.A.S.T. synth-engine met VA-1 synthese geïntegreerd
- 1.074 fabriekspresets
- 16.000 usergeheugens
- 128MB flash-rom voor samples, uitbreidbaar tot 192MB
- compatibiliteit: PC3, PC3LE, K2-serie (samples + 99% van de andere data), aiff/wav
- gm-compatibel
- sequencer: onbepaald aantal tracks, 960 PPQ resolution
- fx: 16 inserteffecten voor 11 busses, 2 aux-sends, 2 mastereffecten; 500 effecttypes waaronder: reverb, delay, chorus, flange, phaser, eq, distortion, leslie-simulators, compressors, etc.
- controllers: pitchbender, modulatielid, 9 faders/drawbars, 10 schakelaars, 3 schakelende en 3 regelende pedaalgangen, mono-aftertouch, ribboncontroller- en breath-controlleringang
- 16 onafhankelijke arpeggiators
- 16 riffgenerators: midsequences of beats getriggert door noten of controllers
- 4 gebalanceerde analoge uitgangen (¼"-jack), 24-bit da-conversie
- digitale uitgang (cinch/rcal), s/p-dif, 24-bit/44.1, 48, 88.2, 96, 176.4 en 192kHz
- wordclock-ingang (cinch/rcal)
- hoofdtelefoonuitgang (¼"-jack, stereo)
- midi-in/out/thru
- usb-poort voor computercommunicatie (midi over usb)
- usb-poort voor dataopslag
- software-editor voor Mac en pc (gratis download)
- afmetingen: 1380x355x110mm (bxdxh)
- gewicht: 24,5kg



Musicalster

De Kurzweil PC3K8 is ontwikkeld op initiatief van musicalcomponist en -producent Andrew Lloyd Webber. In Webber's producties (zoals het overbekende *Evita*, *Cats of Phantom Of The Opera*) wordt vaak gebruikgemaakt van Kurzweil synths; het is standaard gereedschap. Vooral de Kurzweil K2600, maar sinds die niet meer in productie is, gebruikt men de nieuwe PC3K's. Een belangrijke reden om Kurzweil zo trouw te blijven, naast de geluidskwaliteit, de uitgebreide controllerfaciliteiten en het feit dat Kurzweil al vanaf de K2000 in 1991 zestien of meer layers tegelijkertijd kunnen gebruiken, is de backwards-compatibiliteit.

Bij de Webber-productie *Sunset Boulevard* zitten bijvoorbeeld drie toetsenisten die elk meer dan 600 verschillende patches in hun partituur hebben staan. Het omzetten van die 2.000 patches naar identieke sounds op synths van andere merken, is onbegonnen werk. Om die reden is de PC3K tevens uniek, omdat hij voor 99% compatibel is met de sounds uit de K2600; iets wat niet voor Kurzweil's andere PC3's geldt. De prototypes van de PC3K zijn getest bij een van de lopende musicalproducties, nadat ze op specificaties van Webber's productiemaatschappij Really Useful Group in elkaar waren gezet.

Ten opzichte van de K2600's moesten vooral de laadtijden drastisch worden teruggebracht. De K2600 gebruikte voor het laden scsi-drives en zelfs nog floppies, en de flash-rom in de PC3K is dan ook een uitkomst. Jammer genoeg zorgt die eis van compatibiliteit met oudere Kurzweils ook voor een user-interface die niet helemaal meer van deze tijd is. De belangrijkste functie van de Kurzweils in Webber-producties is het aanvullen van kleinere akoestische ensembles, zodat het uiteindelijke resultaat klinkt alsof er een orkest van tachtig muzikanten zit te spelen. Niet voor niets wordt er aan de orkes-



trale geluiden zo veel aandacht besteed, en dat hoor je er dan ook aan af.

Met dank aan Jan Morel, die wereldwijd het onderhoud van de Kurzweils in Andrew Lloyd Webber-producties verzorgt.

